

Ценклер Н.І.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри,*

*Ужгородський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

КЕЙС-МЕТОД У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в економіці, висувають нові вимоги до підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Модернізація системи освіти, яка висуває нові вимоги до результатів навчання, а також до підготовки висококваліфікованих працівників у всіх галузях освіти, в тому числі до педагога, його професійної мобільності, зумовлює необхідність впровадження інтерактивних методів викладання фахових облікових дисциплін.

Питанням методики викладання облікових дисциплін присвячені дослідження таких вчених, як Ю. Бабанський, Ю. Гуцин, М. Мухамедова, Т. Паніна, Є. Реутова, Н. Тамуріна, Г. Ерднієв, О. Чуланова та інших.

Дослідження науковців, в своїй більшості присвячені питанням розкриття пасивних методів навчання. Фрагментарно досліджено активні методи навчання в працях Є. Ільїн, Є. Пасов, Н. Тамуріна. При цьому залишається недостатньо розкритими питання інтерактивних методів викладання фахових облікових дисциплін у вищих навчальних закладах.

Перетворення в системі вищої освіти обумовлені рухом в напрямку інноваційно-особистісно розвиваючої парадигми освіти, необхідністю використання інтелектуально-творчого потенціалу людини для творчої діяльності у всіх сферах життя. Одним з найважливіших елементів комплексного перетворення сфери вищої освіти є впровадження інтерактивних методів навчання.

Інтерактивні методи (від англ. Interaction – взаємодія, вплив один на одного) – методи навчання, засновані на взаємодії студентів між собою. Інтерактивні методи навчання найбільш відповідають особистісно-орієнтованому підходу, так як вони припускають спів-навчання (колективне, навчання у співпраці), причому і студент, і викладач є суб'єктами навчального процесу. Викладач, як правило, виступає в ролі організатора процесу навчання [1]. «Інтерактивне навчання»

розглядається як «спосіб пізнання, здійснюваний в формах спільної діяльності студентів» [2]. До інтерактивних методів відносяться ті, які базуються на психологічних механізмах посилення впливу групи на процес засвоєння кожним учасником досвіду взаємодії і взаємонавчання. Такі методи є інноваційними освітніми технологіями [3].

Серед найбільш популярних та ефективних інтерактивних методів навчання варто виділити: «круглих столів»; «мозковий штурм»; дебати; фокус-групи; ділові і рольові ігри; кейс-методи; навчальні групові дискусії; тренінги тощо.

Кейс-метод (англ. Case study). Сенс даної методики навчання полягає в конкретних прикладах, які необхідно вирішити студентам. Ці ситуації можуть бути як змодельованими, так і взятими з реальної практики.

Кейс-методи активно використовуються в практикоорієнтовний навчанні, мета якого – адаптувати теорію, яку отримує студент, до реальної бізнес-ситуації. Кейси, які пропонується вирішити, аналогічні реальним завданням, які виникають при веденні бізнесу; вони допомагають навчитися використовувати необхідні інструменти і розглядати різні способи досягнення мети. Хоча сама система навчання на реальних прикладах відома з глибокої давнини, в окрему освітню методику кейс-стаді виділили тільки на початку ХХ століття. Зараз все більше навчальних закладів прагнуть впровадити такий освітній інструмент, оскільки він розвиває здатність слухача мислити стратегічно і застосовувати теоретичні знання на практиці.

Кейс-метод є свого роду поглиблений аналіз бізнес-ситуації. Метод кейсів акцентує увагу не на самому процесі навчання, а на участі в обговоренні, де викладачі виступають в якості модераторів, направляючи дискусію студентів відповідними питаннями і оцінюючи ідеї, які генеруються в аудиторії.

Слід відзначити, що в науковій літературі кейс-метод розглядається, як правило, як метод вирішення конкретних ситуацій. Суть методу досить проста: для організації навчання використовуються описи конкретних ситуацій (від англійського «case» – випадок). Студентам пропонують осмислити реальну практичну ситуацію, опис якої одночасно відображає не тільки будь-яку практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень.

Будучи інтерактивним методом навчання, кейс-метод завойовує позитивне ставлення з боку студентів, які вбачають в ньому можливість проявити ініціативу, відчутти самостійність в освоєнні теоретичних положень і оволодінні практичними навичками. Не менш важливо і те, що аналіз ситуацій досить сильно впливає на професіоналізацію студентів, сприяє їх зростанню, формує зацікавленість і позитивну мотивацію до навчання.

Кейс-метод виступає як стиль мислення викладача, його особлива парадигма, що дозволяє по-іншому думати і діяти, розвивати творчий потенціал. Цьому сприяє і широка демократизація і модернізація навчального процесу, формування у викладача прогресивного стилю мислення, етики та мотивації педагогічної діяльності.

Кейс-метод орієнтований в більшій мірі на розвиток аналітичних здібностей і вміння приймати оптимальні рішення, ніж на розширення кола теоретичних знань і прийомів.

При розгляді тієї чи іншої цікавої для нас кейс-методики, недостатньо знати її поверхневі ознаки. Тут важливим питанням є визначення основних переваг, які дозволять досягти певних результатів, і недоліків, які є свого роду ризиками (рис. 1).

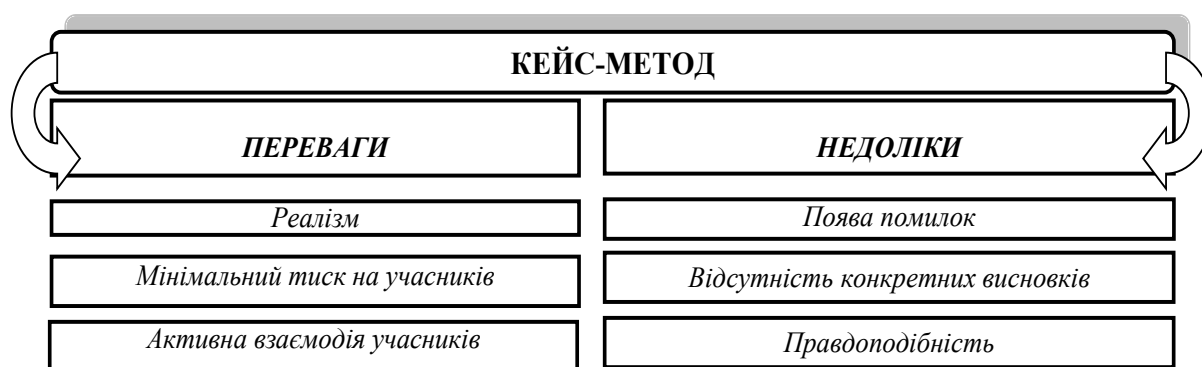

Рис. 1. Переваги і недоліки кейс-методу

Проведемо розгляд переваг та недоліків кейс-методу. *Реалізм* передбачає опис реальних подій професійної діяльності фахівця, доповнює теоретичний курс та спонукає студентів до дискусії в ході вирішення ситуації на основі її аналізу. *Мінімальний тиск на учасників* – метод кейсів дозволяє вивчити емоційно складні ситуації в безпечних умовах тренінгу, а не в реальному житті. Учасники можуть вчитися без почуття тривоги за неприємні наслідки, які можуть виникнути при прийнятті неправильного рішення. Під час застосування кейс-методу

відбувається *активна взаємодія учасників, тобто* вправи, що проводяться у формі активного діалогу, надають можливість швидкої і повної оцінки важливості обговорюваного питання і можливих рішень.

Ще одна мета методу кейсів – дати студентам можливість проаналізувати реальні конфліктні ситуації ділового життя, змушуючи їх вирішувати проблеми, з якими вони рано чи пізно зіткнуться на практиці, перетворюючи їх в відповідальних лідерів та членів команди. І це саме по собі вже є перевагою даного методу.

Незважаючи на ряд істотних переваг недоліками кейс-методу є *можливість появи помилок*, тобто студентам потрібно дати зрозуміти, що при зіткненні з аналогічною проблемою в реальному житті, у них в розпорядженні може не виявитись такого ж запасу часу, знань і безпеки, як при виконанні завдання. *Відсутність конкретних висновків*, а саме: найчастіше тимчасові рамки не дають можливість студентам виробити конкретні практичні рекомендації для вирішення завдання, і це може викликати загальне почуття незадоволеності. *Правдоподібність, яка передбачає, що обов'язкова умова для будь-якого завдання, яке застосовується в кейс-методі – це реалізм*. Учасники повинні ідентифікувати себе з ролями, запропонованими у завданні.

Таким чином, інтерактивні методи викладання фахових облікових дисциплін для професійної підготовки студентів визначаються наступними пріоритетами: студенти засвоюють новий матеріал не як пасивні слухачі, а в якості активних учасників процесу навчання; майбутні фахівці отримують навички оволодіння сучасними технологіями обробки інформації, що для професіоналів є суттєвим; виробляється вміння самостійно вивчати і аналізувати законодавчі та нормативні документи, відслідковувати, які вносяться до них зміни; студенти виявляються втягнутими у вирішення складних практичних ситуацій, які мають місце в практичній діяльності.

Методика викладання фахових облікових дисциплін шляхом застосування інтерактивних методів, дозволяє реалізувати освітній процес на більш професійному рівні.

Список використаних джерел:

1. Гуцин Ю.В. Интерактивные методы обучения в высшей школе / Ю.В. Гуцин // Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна». – 2012. – № 2. – С. 1-18. Режим доступа: http://hist.isu.ru/ru/staff/teacher/docs/programmi_2015/grushin_interact.pdf

2. Панина Т.С. Современные способы активизации обучения : учебное пособие / Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова ; под ред. Т.С. Паниной. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 176 с.

3. Реутова Е.А. Применение активных и интерактивных методов обучения в образовательном процессе вуза (методические рекомендации для преподавателей Новосибирского ГАУ). – Новосибирск: Изд-во, НГАУ, 2012. – 58 с.